

СЕКЦІЯ «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»

УДК 364.04

Балухтіна О. М.

канд. іст. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ОСОБАМ, ЯКІ СТРАЖДАЮТЬ НА ПСИХІЧНІ РОЗЛАДИ

В жовтні 2021 р. уряд удосконалив організацію надання соціальних послуг, зокрема, людям з інвалідністю та особам літнього віку, які мають психічні порушення. Змінився механізм виявлення осіб з інвалідністю, осіб літнього віку, які мають психічні порушення та потребують соціальних послуг і перебувають у закладах з надання психіатричної допомоги, установах виконання покарань, слідчих ізоляторах, спеціалізованих установах для осіб, які відбули покарання у вигляді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк, закладах для бездомних осіб, та оцінювання потреб таких осіб у соціальних послугах.

На 2018 р. в Україні у 145 психоневрологічних інтернатах (далі – ПНІ) перебувало близько 27,8 тис. осіб з інвалідністю внаслідок інтелектуальних та/або психосоціальних розладів. Всі ці люди замкнені в самоізоляції.

На думку фахівців, 30% людей, попри свою хворобу, цілком могли б залишити інтернат і жити звичайним життям: завести сім'ю, виконувати нескладну роботу, обслуговувати свої потреби [2].

Сподіваємося, що реформа деінституціалізації, яка успішно проходить в країні сприятиме дотриманню прав людини, поваги до людської гідності, соціальній інтеграції, економічному розвитку та боротьбі зі стигматизацією та дискримінацією людей, які мають інтелектуальні та/або психосоціальні розлади.

Психоневрологічний інтернат – стаціонарний інтернатний заклад для соціального захисту, що утворюється для тимчасового або постійного проживання/перебування осіб, старших від 18 років, зі стійкими інтелектуальними та/або психічними порушеннями, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, соціально-побутового обслуговування, надання медичної допомоги, соціальних послуг, комплексу реабілітаційних заходів і яким, згідно з висновком лікарської комісії за участю лікаря-психіатра, не протипоказане перебування в інтернаті незалежно від наявності осіб, зобов'язаних за законом їх утримувати, або опікунів. Зазначені особи можуть бути дієздатними, а також визнані відповідно до чинного

законодавства недієздатними або обмежено дієздатними. Наразі функціонують ПНІ місткістю від 100 до 700 осіб [1, с. 5].

В ПНІ надаються наступні соціальні послуги підопічним: (стаціонарний догляд, представництво інтересів, підтримане проживання, паліативний догляд, денний догляд, соціальна адаптація, кризове та екстрене втручання, консультування, соціальна реабілітація, тимчасовий відпочинок для осіб, що здійснюють догляд за особами з інвалідністю, особами, які мають невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування, тощо).

Відповідно до Типового положення про психоневрологічний інтернат, затвердженого Постановами Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 р. № 957 та від 02.09.2020 р. № 772, у ПНІ можуть утворюватися відділення (кімнати):

1. інтенсивного догляду – для підопічних, що мають важкі соматичні та неврологічні розлади, глибокий ступінь слабоумства, дезорієнтовані в місці, часі, навколишньому оточенні, неспроможні до самообслуговування, найпростіших трудових навичок і спілкування з іншими особами, мають потребу в повному медичному та побутовому догляді (постільний режим нагляду, для інших – спостережний режим нагляду);

2. соціально-медичної корекції – для підопічних, що мають інтелектуальний дефект у поєднанні з вираженими розладами емоційно-вольової сфери, спроможні опанувати санітарно-гігієнічні навички, навички часткового самообслуговування, найпростіші трудові навички (спостережний режим нагляду, для підопічних, що не мають грубих розладів поведінки та негативних потягів, – вільний режим нагляду);

3. соціальної реабілітації – для підопічних, що мають інтелектуальний дефект, який не перешкоджає опановуванню нескладних дій і систематичному заняттю працетерапією, не мають виражених емоційно-вольових порушень, спроможні до побутового самообслуговування (спостережний або вільний режим нагляду);

4. підтриманого проживання – для підопічних, що мають високий рівень адаптації та автономної активності (вільний режим нагляду);

5. паліативного/госпісного догляду – для підопічних, яким встановлено діагноз невилікового прогресивного захворювання, з метою забезпечення їм максимально можливої якості життя шляхом розв'язання фізичних, психологічних і духовних проблем.

В Україні про реформу ПНІ поки більше говорять, ніж роблять. З'явився стандарт послуг підтримуваного проживання, але по всій країні створено лише кілька таких будинків. Відбувається протидія чиновників, які не бажають змінювати стару систему.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Методичні рекомендації щодо проведення моніторингового візиту національного превентивного механізму до психоневрологічних інтернатів / за ред. Ю. Белоусова. – К. : «К.І.С.», 2019. – 83 с.

2. Для людей. Коли реформа прийде у психоневрологічні інтернати України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://euprostit.org.ua/stories/134818> (дата звернення: 20.03.2024).